

EEN GOED MENS

een korte scène geïnspireerd op *One for the Road* van Pinter

Jibbe Willems

[Schemerig. Hij zit op een stoel, ineengedoken, kleddernat, met een prop in zijn mond. Zij komt op, het licht gaat wat meer aan.]

Zij – Zo, ha, gezellig, ik heb er nou echt zin in. Ik heb hier de hele dag naar uitgekeken. Veel over je gehoord en nu ontmoeten we elkaar eindelijk eens. Ik hoop dat ik je niet te lang heb laten wachten? Kijk me eens aan. Ja ja, ik had je me heel anders voorgesteld. Jonger. Maar dit is ook niet het meest vleierende licht hè.

Hij – *[kreunt]*

Zij – Jaja. Niet de meest optimale omstandigheden misschien, maar laten we er het beste van maken. Kijk me eens aan. Wil je wat drinken? Koffie, thee? Ik neem een appelsap. Lekker, doet me altijd een beetje aan vroeger denken. Appelsap tussen de middag. Goed voor lijf en leden. Zeker dat je niets wil? Ook goed, jij mag het zeggen, 't is jouw slokdarm. Nog wel. Hahaha. Nee hoor, daar bedoel ik niets mee.

Hij – ...

Zij – Ik wil dit even goed aanpakken. 't Is niet iedere dag dat we iemand van jouw statuur binnen krijgen. Ik wil hier even bij stilstaan, niet zomaar met de botte bijl... hè. We hoeven niet meteen die duistere krochten in, of wel? Wat zullen we eens doen... Eerst even het ijs breken, toch, koetjes en kalfjes. Jij bent een beschaafd mens, toch?

Hij – *[kreunt]*

Zij – Kijk me eens aan. Goed zo. Waar hebben beschaafde mensen het over bij een eerste ontmoeting... Het weer. Wat een weer. Wat vind je van het weer?

Hij – ...

Zij – Ik stel je een beschaafde vraag. Mag ik daar even een beschaafd antwoord op? Kijk me eens aan. Hè bah, je hebt iets tussen je tanden.

[Ze haalt de prop uit zijn mond.]

Zij – Zo, dat is beter. Dus, wat vind je van het weer?

Hij – Ik weet het niet.

Zij – Je weet het niet? Je weet niet wat je van het weer vindt? Zo maak je een poging om het ijs te breken wel heel lastig hoor. Het weer, dat is onschuldig. Nou ja, tot het tegendeel bewezen is hè! Hahaha. Je valt je geen buil aan het weer. Ik zeg, wat een weertje hè, en daar zeg jij dan iets op. Warm voor de tijd van het jaar, bijvoorbeeld.

Hij – Warm voor de tijd van het jaar.

Zij – Meen je dat? Warm? Voor de tijd van het jaar? Zit je me hier in de maling te nemen?

Hij – Nee...

Zij – Zit je hier een beetje subversief te doen?

Hij – Nee...

Zij – Zit je me hier een beetje te provoceren met het weer? Vind je dat leuk? Warm voor de tijd van het jaar?

Hij – Ik weet het echt niet.

Zij – Het is ijskoud. De kou trekt je botten in. De kou trekt de gebouwen in. Vind je het warm? Het is koud. Het is ijskoud. Het is zo koud dat ik hier binnen nog sta te rillen. Ik wou dat ik de verwarming wat hoger kon zetten, maar bezuinigingen hè. Ik kan er ook niets aan doen. Zo dragen we allemaal ons steentje mee. Kijk me eens aan. Wil je misschien een handdoek?

Hij – [*knikt*]

Zij – Tuurlijk, hier, heb je een handdoek. Droog je maar een beetje. Had je ook even kunnen vragen hoor, je hoeft niet alles van mij af te laten hangen. Of dacht je dat ik een barbaar was? Ik ken het gebruik van badtextiel wel hoor, daarin verschillen jij en ik niet zoveel. Kijk me eens aan. D'r zijn misschien meer dingen die ons verbinden dan jij denkt. Ik neem nog een appelsap. Lekker. Jij nog steeds niet?

Hij – ...

Zij – Wat je wil. Ik hoop dat mijn collega zich wat ingehouden heeft? Hij is nog jong, dan zitten er nog wat ruwe kantjes aan. Van dat jonge-hondenplezier. Wat heeft ie gedaan?

Hij - ...

Zij – Of wil je er liever niet over praten? Kan ook. Zo te zien valt het nog mee, alleen wat pijn. Daar krijg je niets van, van pijn. Alleen wat karakter misschien. Al geldt dat niet voor iedereen.

Hij – ...

Zij – Als je een klacht in wil dienen, dat kan ik voor je regelen. Ik kan heel veel voor je regelen. Als je het een beetje goed aanpakt, kunnen we misschien zelfs vrienden worden. Zou je dat willen, zou je vrienden met me willen worden?

Hij – Ik ken je niet.

Zij – Vind je me niet aardig?

Hij – Ik ken je niet.

Zij – Kijk me eens aan. Jaja, jeetje. Ik kan er nog niet helemaal in, daar, dat hoofd. Bij sommigen kijk je zo, whap, door de ogen de schedelpan in, maar bij jou niet. Dat hoeft helemaal niets te betekenen hoor.

Hij – ...

Zij – Leuke dochter heb je trouwens.

...

Zij – Hoe is het met haar?

Hij – ...

Zij – Hoe oud is ze, jaartje of zeven? Leuk meisje. Hoe is het met haar?

Hij – Ik weet het niet.

Zij – Dat is wel tragisch. Voor een vader. Dat je dat niet weet. Heb je wel genoeg contact met haar? Geef je haar genoeg aandacht?

Hij – ...

Zij – Ik vraag het `r zo wel even, hoe het met haar is. Dan laat ik het je later wel weten. Ze zit hiernaast, bij m'n collega. Die is gek op kinderen. Dat je weet dat ze in goede handen is.

Hij – ...

Zij – Waarom ben je hier?

Hij – ...wat?...

Zij – Waarom je hier bent?

Hij – Ik weet het niet.

Zij – Sta eens op. Kijk nou, strak in de houding, klaar om de grond op te vluchten, je als een egeltje op te rollen. Kom jongen, ontspan wat. Ga maar weer zitten. Maak het jezelf gemakkelijk. Ga zitten. Hier gebeurt je niets, we zijn onder elkaar. Is ze al seksueel actief, je dochter?

Hij – ...

Zij – Ik weet niet hoe dat tegenwoordig allemaal gaat. Ik hou de onderzoeken niet meer bij, iedereen roept maar wat, toch? Ik vraag het haar straks zelf wel.

Hij – ...

...

Zij – Kijk me eens aan. Hahaha.

...

Zij – Sorry. Binnenpretje.

...

Zij – Ik moest even aan je vrouw denken.

...

Zij – Grappige vrouw, je vrouw. Mooi ook. Je vriendin bedoel ik natuurlijk, sorry. Je bent niet getrouwd, toch?

Hij – ...

Zij – Nee, precies. Zo ben jij. Mooie vrouw. Denk ik. Als ze een beetje d'r best zou doen misschien. M'n collega vindt haar mooi. Erg mooi. Maar soms denk ik wel eens dat 'ie alles mooi vindt dat borsten heeft. Of kan krijgen. Jonge hond hè.

...

Zij – ♪ *When I was just a little girl, I asked my mother, what will I be, will I be pretty, will I be rich, here's what she said to me...*

...

Zij – Vind je me al een beetje aardig? Kijk me eens aan, vind je me al een beetje aardig?

[Zij pakt zijn kaken, laat hem als een buikspreekpop met haar stem 'ja' zeggen.]

Zij – Misschien komen we nog wel ergens vandaag. Kom ik tot een soort van waarheid die ons beiden uitkomt. Mag jij naar je naasten toe. Zou je dat willen?

Hij – Ja.

Zij – Ja. We kunnen alles wel willen. Of we het krijgen is een tweede. Ik neem nog een appelsap, wil jij d'r al een? Dan niet.

...

Zij – Dit was waarschijnlijk niet helemaal wat je verwacht had toen je vanochtend opstond, of wel? Misschien ook wel. Misschien ben jij zo iemand die altijd op alles is voorbereid. Kijk me eens aan. Ben jij zo iemand?

Hij – ...

Zij – Nee, dat leek me al niet. Ik wel. Ik ben altijd op alles voorbereid. Maakt het wel zo overzichtelijk, het leven. Daarom sta ik hier en zit jij daar. Ben je bang?

...

Zij – Nee hoor, jij bent niet bang. Dit is geen angst, dit is nog niets.

Hij – Waarom ben ik hier?

Zij – Pardon?

Hij – Ik heb niets gedaan.

Zij – 'Niets gedaan' ligt op het kerkhof, gestruikeld over 'was niet mijn schuld' en heeft z'n nek gebroken. Waar was je?

Hij – Wanneer?

Zij – Ja, dat zou fijn zijn hè, als ik het je voor zou zeggen. Maar dan telt het niet. Ben jij een goed mens? Kijk me eens aan.

Hij – ...

Zij – Ben jij een goed mens?

Hij – Ik weet het niet.

Zij – Jeetje. Ik moet je eerlijk zeggen dat je me een beetje tegen valt. Ik had allerlei verhalen over je gehoord. Ik had gehoord dat jij het juist heel goed wist. Dat jij gek was op meningen. Geen stille meningen, maar van die hele luiduchtige. Daar valt me nu niets van te bespeuren. Misschien hebben we de verkeerde.

Hij – Ja.

Zij – Wat ja?

Hij – Jullie hebben de verkeerde.

Zij – Wees gerust hoor, wij vergissen ons nooit. Wij pakken geen onschuldigen op. Er is op iedereen wel iets aan te merken.

Hij – Ik heb niets gedaan.

Zij – Ik snap het. Echt waar. Ik snap dat je dat zegt. Maar in deze situatie kan ik niet anders dan aan je woorden twijfelen. Dat is niets persoonlijks hoor. Ik moet ervan uit gaan dat je liegt, dat is het beginpunt van de waarheidsvinding, anders hoef ik niets meer te zoeken. Zonder een gezonde dosis wantrouwen hou ik het niet lang vol in mijn vak.

Hij – Ik heb niets gedaan. Echt niet.

Zij – Misschien is dat juist het probleem. Heb je niets gedaan terwijl je iets moest doen. Misschien zijn getuigen wel de meest misdadige mensen die er bestaan, omdat ze niets doen. Terwijl ze wel iets moeten doen. We hebben boeken in je huis gevonden.

Hij – ...

Zij – Wat moet je met boeken? Kom je iets te kort in het echte leven?

Hij – Boeken zijn niet verboden.

Zij – Nee, maar je scoort er ook niet echt puntjes mee. Je hebt ook geen televisie. Heb jij een televisie?

Hij – Nee.

Zij – Nee. Dat vind ik verdacht. Hoe kom je dan aan al die meningen van je, haal je die uit je boeken?

Hij – Ik heb geen meningen.

Zij – Wat zeg je?

Hij – Ik heb geen meningen.

Zij – Vind je dat zelf ook niet een beetje raar?

Hij – ...

Zij – D'r hingen dingen aan je muren die niets voorstelden. Niets in het echte leven in ieder geval. Vind jij dat mooi?

Hij – ...

Zij – Kijk me aan, ik vroeg je wat. Vind je dat mooi?

Hij – Ja.

Zij – Ja. Daar hou jij van. Beetje buiten de lijntjes denken. Abstract. Jij bent van dat soort dat een leugen niet als een leugen ziet, maar als één van de vele contrasten in de werkelijkheid. Heb ik gelijk?

Hij – ...

Zij – Jij liegt vaak, of niet?

Hij – Niet.

Zij – Leugenaar.

...

Zij – Ik zit je maar te dollen hoor. De meeste mensen denken dat wij hier helemaal geen gevoel voor humor hebben. Dat kan krenken. We hebben de kamer waar we je dochter bewaren het hofnarretje genoemd. Zeg niet dat wij nergens om kunnen lachen. Denk jij wel eens na over schoonheid?

...

Zij – ♪ *Que sera, sera, whatever will be, will be, the future's not ours to see, que sera, sera.*

...

Zij – Denk je dat de rollen omgedraaid hadden kunnen zijn? Dat het leven zo willekeurig verloopt dat het nu net zo goed andersom had gekund? Dat ik daar zat en jij hier stond? Of geloof jij daar niet in, geloof jij dat hoe het pad ook had gekronkeld, ik uiteindelijk hier terecht was gekomen en jij uiteindelijk daar. Als verdachte. Of denk jij niet dat verdacht synoniem is aan schuld, denk jij dat ik hier de schuldige ben? Maar waaraan dan?

Hij – ...

Zij – Ben jij bang? Ken jij angst? De grote angst? Niet die kleine angstjes van alledag, niet de geldzorgen. Niet de conceptuele angst, de angst die je bedenkt, die uit je hoofd komt, nee, ik bedoel echte angst. De angst die uit een koude geweerloop komt, die tegen je slaap is gedrukt, tegen de slaap van je vrouw, sorry, vriendin. Tegen de slaap van je dochter. Wil je hem leren kennen? Voor je repertoire? Zal ik je helpen, om het echt te maken, om het te voelen? Zal ik je dochter even halen?

Hij - ...

Zij – Kijk me eens aan.

Hij – ...

Zij – Zal ik je dochter halen?

Hij – Nee.

Zij – Nee?

Hij – Alsjeblieft niet.

Zij – Wil je je dochter niet eens even zien? Wat ben jij voor een vader. Ik durf te wedden dat je haar niet eens zou herkennen, zo druk dat jij bezig bent met hogere dingen. Je verwaarloost het leven op de grond.

...

Zij – Geloof jij ergens in? Je weet wat geloof is, toch? Geloof is hoop met een vleugje vertrouwen. Heb ik zelf verzonnen. Mooi hè? Hoop met een vleugje vertrouwen. Vertrouw jij ergens op? Heb jij nog hoop? Ik geloof het niet. Ik geloof dat jij een beetje rond ploetert in los zand, mentaal gezien, ik geloof dat jij niets hebt om je aan vast te houden. Jij bent niet getrouwd. Je hebt een vrouw, maar je bent niet getrouwd. Je hebt een dochter, denk je, en laten we vooralsnog aannemen dat er geen enkele reden is om het ergste aan te nemen, maar je bent niet getrouwd. Daar geloof jij niet in, in trouw. Kijk me eens aan, geef me eens antwoord. Geef me antwoord. Ik wil dat je me een antwoord geeft.

Hij – Ik geloof niet dat trouwen trouw verzekert.

Zij – Heel filosofisch, maar zo kan je elke kromme spijker tot een schroef lullen. Jij wil je gewoon niet vast leggen. Jij wil je nergens aan vast leggen. Dat trouwen, dat is maar een metafoor, dat weet je zelf toch ook wel? Ben je een artistiek type?

Hij – Dat is toch geen misdaad?

Zij – Maar erg populair maak je je er ook niet mee. Je bent een handelaar in twijfel, dat is niet de meest positieve levenshouding, vind je ook niet? Jij durft gewoon geen keuzes te maken, omdat iedere keuze een pad afsluit. Jij wil alles open houden en daarom slaat alles dicht. Heb ik gelijk?

Hij – ...

Zij – Ik denk toch dat ik je dochter er even bij haal.

Hij – Alsjeblieft niet.

Zij – Of je vrouw. Sorry, vriendin. Ik geloof dat ze nu wel weer kan lopen. Zal ik haar er even bijhalen?

Hij – Nee, niet doen, alsjeblieft niet doen.

Zij – Je moet toch kiezen, je vrouw, sorry, vriendin of je dochter, wie kies je?

Hij – Alsjeblieft, laat ze met rust.

Zij – Kijk me eens aan. Ik geef je hier een buitenkansje. Een verlaat-de-gevangenis-zonder-te-betalen-kaart, metaforisch dan. Als ik de procedures zou volgen, heb jij helemaal niets te vertellen, maar ik geef je een keuze. Jij bepaalt. Wie sterft, wie leeft. Wie gaat er met je mee naar huis...

Hij – ...ik kan toch niet...

Zij – En wie verruilt het tijdelijke voor het eeuwige.

Hij – Zo'n keuze kan ik niet...

Zij – Ik heb niet de hele dag de tijd, wie kies je?

Hij – Hoe moet ik...

Zij – Kies!

Hij – Dat kan ik niet!

Zij – Et voila, puntje gemaakt. Jij kan niet kiezen. Da's toch jammer voor ze. Pech voor de vrouwtjes...

Hij – Wat?

Zij – Ben zo terug.

Hij – Wat ga je doen?

Zij – Als jij niet kan kiezen, dan kan ik het ook niet.

Hij – M'n dochter, ik kies mijn dochter!

...

Zij – Zo... Weet je het zeker?

Hij – ...ik...

Zij – Je dochter moet dood?

Hij – Wat?

Zij – Jij bent inderdaad geen goed mens.

Hij – Nee, ik bedoelde...

Zij – Misschien ook maar het beste hoor, met die beschadigingen valt er niet veel plezier meer aan te beleven tijdens de opvoeding. En wie weet, kan je nog een nieuwtje maken.

Hij – Ik wil niet... nee... je kan niet...

Zij – Zo terug.

Hij – Kies mij dan!

Zij – Wat?

Hij – Kies mij, schiet mij neer.

Zij – Wat zeg je nou voor rare dingen?

Hij – Maak mij dood.

[*Ze loopt naar hem toe.*]

Zij – Dat soort dingen moet je niet zeggen, ook niet als grapje.

Hij – Maak mij dood.

Zij – Jij gaat nog niet dood hoor, jij gaat nog lang niet dood. Vertrouw maar op mij.

Hij – Niet m'n dochter. Alsjeblieft, maak mij dood. Niet m'n...

Zij – Deze was van jou geloof ik.

[Ze stopt de prop terug in zijn mond.]

Hij – [*kreunt*]

Zij – Ik ga d'r wel even halen, kan je afscheid nemen.

Hij – [*kreunt*]

Zij – Praten we daarna lekker verder. Heb ik nou echt zin in.

Hij – [*kreunt*]

Zij – ♪ *Que sera, sera...* [*af*]